

Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 29.09.1971, sp. zn. 4 Cz 13/71, ECLI:CZ:NS:1971:4.CZ.13.1971.1

Číslo: 13/1972

Právní věta: Pre posúdenie zodpovednosti za škodu pri pracovných úrazoch nie je dôvod rozlišovať, či u pracovníka došlo k úrazu pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním. Ustanovenie § 191 ods. 1 písm. a) Zák. práce neviaže úplné zbavenie sa zodpovednosti organizácie za škodu na nesplnenie akejkoľvek povinnosti pracovníka uloženej mu v ustanovení § 135 ods. 2 Zák. práce, ale iba na porušenie predpisov alebo pokynov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 29.09.1971

Spisová značka: 4 Cz 13/71

Číslo rozhodnutí: 13

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody v pracovním právu

Předpisy: 99/1963 Sb. § 132

§ 153 65/1965 Sb. § 135

§ 191

§ 272 66/1965 Sb. § 41

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbirkový text rozhodnutí:

Žalobkyňa sa domáhala náhrady škody z pracovného úrazu, ktorý utrpela 29. 10. 1969 pri umývaní po skončení pracovnej smeny.

Okresný súd v Trenčíne priznal žalobkyni náhradu 1726 Kčs a trovy konania s odôvodnením, že k úrazu došlo v priamej súvislosti s plnením pracovných úloh (§ 41 ods. 3 vládneho nariadenia č. 66/1965 Zb. v znení nariadenia vlády ČSSR č. 60/1970 Zb.) a že žalovaný sa svojej zodpovednosti za škodu podľa ustanovenia § 191 Zák. práce nezbavil.

Krajský súd v Bratislave rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a žalobu zamietol. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobkyňa umývaním nôh v umyvadle určenom na umývanie hornej časti tela porušila základnú zásadu bezpečného správania sa na pracovisku, ktorú sú pracovníci povinní zachovávať podľa ustanovenia § 135 ods. 2 písm. a) Zák. práce. I keď ide o všeobecné ustanovenie, možno sa ho podľa názoru súdu druhého stupňa dovoliť preto, že k úrazu nedošlo priamo pri práci, ale len v súvislosti s ňou, a vtedy si má každý počínať tak, aby neohrozil svoje zdravie.

Najvyšší súd SSR rozhodol o sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR, tak, že rozsudkom súdu druhého stupňa bol porušený zákon.

Z odôvodnenia:

Organizácia zodpovedá za škodu vzniknutú úrazom, ak bol jej pracovník poškodený na zdraví pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním (§ 190 ods. 1 Zák. práce). V priamej súvislosti s plnením pracovných úloh sú okrem iného i úkony potrebné po skončení práce (§ 41 ods. 3 vládneho nariadenia č. 66/1965 Zb. v znení nariadenia vlády ČSSR č. 60/1970 Zb.). Svojej zodpovednosti sa môže organizácia zbaviť iba za podmienok upravených ustanoveniami § 191 Zák. práce. Podľa ustanovenia § 191 ods. 2 Zák. práce sa pri posudzovaní, či pracovník porušil predpisy na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, nemožno dovoľávať len všeobecných ustanovení, podľa ktorých si má každý počínať tak, aby neohrozil svoje zdravie a zdravie iných.

Z uvedených ustanovení predovšetkým nevyplýva - na rozdiel od názoru súdu druhého stupňa - že by sa malo rozlišovať medzi úrazom pri práci a úrazom, ku ktorému došlo len v súvislosti s ňou. Zákon v tom smere rozdiel nečiní a pojem pracovného úrazu vymedzuje v ustanovení § 190 ods. 1 Zák. práce ako poškodenie na zdraví alebo smrť pracovníka pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním. Kládne tak plnenie pracovných úloh i úkony alebo činnosť s ním súvisiace na roveň. Podklad na odlišné posúdenia nedáva ani ustanovenie § 41 vládneho nariadenia č. 66/1965 Zb. v znení nariadenia vlády ČSSR č. 60/1970 Zb., ktoré bližšie rozvádza obsah uvedených pojmov. Napokon ani súd druhého stupňa neuvádza pre svoj odchylný výklad žiadny konkrétny dôvod. Pritom potreba umývania po skončení práce bola medzi účastníkmi nesporná a potvrdili ju i výsledky dokazovania.

Súd druhého stupňa pochybil i tým, že samo nesplnenie povinnosti dodržiavať zásady bezpečného správania na pracovisku (§ 135 ods. 2 písm. a) Zák. práce) považoval za postačujúce pre zbavenie sa zodpovednosti organizácie podľa ustanovenia § 191 ods. 1 písm. a) Zák. práce. Odhliadnuc od toho, že popri protiprávnosti sa u pracovníka vyžaduje i jeho zavinenie a že medzi podmienkami zbavenia sa zodpovednosti je ďalej celý rad povinností i na strane organizácie (oboznamovanie, vyžadovanie znalostí a dodržiavanie predpisov a pokynov a kontrola ich dodržiavania), bolo si treba uvedomiť, že ustanovenie § 191 ods. 1 písm. a) Zák. práce neviaže zbavenie sa zodpovednosti organizácie za škodu na nesplnenie akejkoľvek povinnosti pracovníka uloženej mu v ustanovení § 135 ods. 2 Zák. práce, ale iba na porušenie predpisov alebo pokynov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (porovn. aj výklad týchto pojmov v ustanovení § 272 Zák. práce). Použitie ustanovenia § 191 ods. 1 písm. a) Zák. práce pri nerešpektovaní len samých zásad bezpečného správania na pracovisku bolo teda vylúčené už citovaným ustanovením. To isté bolo treba vyvodiť i z ustanovenia § 191 ods. 4 Zák. práce, ktorý v prípadoch uplatnenia odseku 1 písm. a) a odseku 2 písm. a) citovaného ustanovenia rovnako vylučuje možnosť dovoľávať sa len všeobecných ustanovení, podľa ktorých si má každý počínať tak, aby neohrozil svoje zdravie a zdravie iných.

Pritom nie je možné prehliadnúť skutočnosť, že spoločnosť má nesporne záujem na ochrane zdravia a bezpečnosti práce pracovníkov, že by preto nebolo v súlade so spoločenským právnym vedomím, keby porušovanie zásad bezpečného správania na pracovisku - nielen konkrétnych predpisov a pokynov - nemohlo mať dosah i v hmotnej ujme previnilcov. Zákoník práce pamätá i na takéto prípady, stanoví však so zreteľom na ich odlišnú povahu celý rad ďalších podmienok, za ktorých sa môže organizácia i vtedy - hoci potom iba sčasti - zbaviť zodpovednosti za škodu pri pracovnom úraze. Podľa ustanovenia § 191 ods. 2 písm. e) Zák. práce - v rámci ktorého by bolo možné nedodržovanie zásad bezpečného správania takto postihnúť - však súd druhého stupňa vec neposudzoval a okrem toho doterajšie zistenie skutkového stavu (najmä výpovede svedkýň M. a J.) nenasvedčuje tomu, že by si žalobkyňa bola počínala v rozpore s obvyklým spôsobom správania a zrejme ľahkomyselne, čo by bolo - okrem iného - predpokladom čiastočného zbavenia sa

zodpovednosti organizácie.

Súd druhého stupňa tým porušil zákon v ustanoveniach § 2, § 132 a § 153 ods. 1 O. s. p. a § 191 ods. 1 písm. a) ods. 4 Zák. práce.